

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Факультет готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Кафедра права, психології та сучасних європейських мов

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародна система вирішення торговельно-економічних спорів

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр

молодший бакалавр, бакалавр
чи магістр

року набору

2017

галузі знань

29 Міжнародні відносини

шифр і назва галузі знань

спеціальності

292 Міжнародні економічні відносини

шифр і найменування спеціальності

освітня програма /
спеціалізація

Міжнародний бізнес

назва освітньої програми / спеціалізації

статус дисципліни

вибіркова

обов'язкова чи вибіркова

Харків, 2019 рік

Розробник:

Жукова Анна Ігорівна
доцент кафедри права, психології та сучасних
європейських мов, кандидат філософських
наук

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

20.09.2019 р.

підпис

А. І. Жукова
ініціали та прізвище

Керівник (гарант) освітньої
програми

Колупаєва Ірина Володимирівна
завідувач кафедри міжнародних економічних
відносин та фінансів, доктор економічних наук,
професор

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

20.09.2019 р.

підпис

І. В. Колупаєва
ініціали та прізвище

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
кафедра права, психології та сучасних європейських мов

назва кафедри

протокол від 20.09.2019 р. № 2.

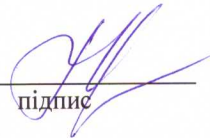
Зав. кафедри

підпис

М. М. Топоркова
ініціали та прізвище

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 20.09.2019 р. № 3.

Голова методичної комісії

підпис

Р. А. Чемчикаленко
ініціали та прізвище

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародна система вирішення торговельно-економічних спорів» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування теоретичних знань з дослідження економічних явищ та процесів у міжнародних відносинах та фахових компетентностей в сфері процесуально-правових наслідків у міжнародній системі вирішення торговельно-економічних спорів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародні приватно-правові відносини, ускладнені іноземним елементом, що виникають у торговельно-економічних спорах.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни ґрунтуються на знаннях навчальних дисциплін «Міжнародні торговельно-економічні організації», «Міжнародний бізнес» та є основою для подальшого засвоєння навчальних дисциплін, таких як «Міжнародна безпека», «Міжнародні стратегії економічного розвитку».

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність навчатися та бути сучасно навченим;

ЗК 2. Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість, уміння управляти часом;

ЗК 3. Здатність до усної та письмової загальної комунікації державною та іноземними мовами;

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог;

ЗК 6. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;

ЗК 7. Уміння бути критичним та самокритичним до розуміння чинників, які справляють позитивний чи негативний вплив на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності та мультикультурності та поваги до них;

ЗК 10. Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій;

ЗК 11. Спроможність формалізувати та розв'язувати проблеми, приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі взаємоузгодження суспільних, колективних та індивідуальних інтересів;

ЗК 12. Здатність реагувати на зміни в міжнародному бізнес-середовищі та адаптуватись до них на основі використання новітніх підходів до ведення міжнародного бізнесу; адекватно оцінювати і прогнозувати економічні та соціальні явища, системність у прийнятті обґрунтованих рішень;

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність виокремлювати закономірності, характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів;

ФК 3. Розуміння сутності й особливостей функціонування моделей економічного розвитку як середовища міжнародного бізнесу;

ФК 8. Знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;

ФК 9. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні;

ФК 10. Здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових матеріалів;

ФК 12. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами;

програмних результатів навчання:

ПРН 1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін;

ПРН 8. Досліджувати та ідентифікувати функціональні області та їх взаємозв'язки, налагоджувати комунікації між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня;

ПРН 12. Демонструвати знання та навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи характер міжнародних конфліктів і суперечок, особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію державною та іноземними мовами;

ПРН 13. Уміння орієнтуватися у сучасному бізнес середовищі на основі розуміння та застосовування базових знань основних нормативно-правових актів і довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативно-розпорядчих документів при здійсненні господарської діяльності у сфері міжнародного бізнесу.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Суб'єкти міжнародного права

Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності. Держава, як основний суб'єкт міжнародного права. Україна, як суб'єкт міжнародного права. Правосуб'єктність вторинних суб'єктів міжнародного права: націй і народів, що борються за свою незалежність; міжнародних організацій; державоподібних утворень; фізичних осіб; транснаціональних компаній. Визнання суб'єктів міжнародного права.

Поняття суб'єкта підприємництва, його ознаки та види. Суб'єкти господарської діяльності, їх ознаки та види. Поняття та особливості створення юридичної особи та фізичної особи – підприємця. Господарські товариства: поняття та види відповідно до законодавства України. Особливості установчих документів господарських товариств. Функції статутного фонду. Особливості створення та функціонування господарських товариств різних видів. Об'єднання підприємств, їх види та правовий статус. Інші організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності, правовий статус за законодавством України, що мають міждержавний характер торговельної діяльності.

Тема 2. Джерела міжнародного комерційного арбітражу

Історія становлення міжнародного комерційного арбітражу. Поняття та види джерел міжнародного комерційного арбітражу.

Міжнародний договір як основне джерело міжнародного комерційного арбітражу. Стаття 55 Конституції України. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 року № 4002-XII. Регламенти 4 арбітражних інституцій. Вашингтонська конвенція про врегулювання інвестиційних спорів між державами і особами інших держав від 18 березня 1965 року.

Універсальні міжнародні документи, які регулюють діяльність міжнародного комерційного арбітражу. Основні положення Конвенції про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень 1958 року.

Регіональні міжнародні документи, що регулюють діяльність міжнародного комерційного арбітражу. Європейська конвенція про зовнішньоторговий арбітраж 1961 року. Загальна характеристика Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р. Сфера застосування конвенції. Міжамериканська конвенція про міжнародний комерційний арбітраж від 30 січня 1975 року (Панамська конвенція).

Конвенція арабських держав про комерційний арбітраж від 14 квітня 1987 року (Аманська Конвенція).

Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, від 20 березня 1992 року, укладена у Києві. Правовий статус ЮНСІТРАЛ та її роль в регулюванні міжнародного комерційного арбітражу. Регламенти комісії ООН з права міжнародної торгівлі. Арбітражний

регламент для Європи 1966 року. Правила міжнародного комерційного арбітражу для Азії і Далекого Сходу 1966 року. Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ (UNCITRAL) 1976 року та його редакція 2010 року. Типовий закон ЮНСІТРАЛ 1985 року.

Тема 3. Особливості регулювання міжнародних торговельно-економічних спорів у міжнародній практиці

Процедура вирішення спорів в рамках Світової організації торгівлі. Особливі ознаки арбітражної угоди. Взаємність та добровільність волевиявлення. Юридична автономність арбітражної угоди. Застосування колізійних норм, пов'язаних з арбітражною угодою (*lex voluntatis*, *lex causae*, *lex loci arbitri*).

Процесуально-правові наслідки укладення арбітражної угоди. Визначення компетенції арбітражу. Підстави визнання арбітражної угоди недійсною. Форма арбітражної угоди. Поняття письмової форми арбітражної угоди. Усна форма арбітражної угоди.

Зміст арбітражної угоди. Сторони в арбітражній угоді. Вибір арбітражного способу розгляду спору. Вибір виду арбітражу. Місце проведення арбітражу, арбітражної угоди. Вибір мови арбітражного розгляду. Визначення кількості арбітрів, які будуть розглядати спір. Порядок арбітражного розгляду. Вибір права держави, відповідно до якого будуть визначатися права та обов'язки сторін по контракту. Предмет арбітражної угоди. Істотні і факультативні умови арбітражної угоди. Факультативне арбітражне застереження.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Структура навчальної дисципліни за формами навчання

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																							
	денна форма												заочна форма											
	повна						скорочена						повна						скорочена					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС
Тема 1. Суб'єкти міжнародного права	58	8	8			42													30	2	2			26
Тема 2. Джерела міжнародного комерційного арбітражу	58	8	8			42													30					30
Тема 3. Особливості регулювання міжнародних торговельно-економічних спорів у міжнародній практиці	64	10	10			44													30		2			28
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	26	26			128													90/3	2	4			84

4.2. Обсяги та структура навчальної дисципліни за навчальними роками

Форма навчання	Вид навчальних занять	Навчальні роки							
		2017/2018		2018/2019		2019/2020		2020/2021	
		Осінь	Весна	Осінь	Весна	Осінь	Весна	Осінь	Весна
Денна повна	Лекційні заняття						26		
	Семінарські заняття						26		
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів						128		
	Усього годин						180		
Денна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна повна	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна скорочена	Лекційні заняття					2			
	Семінарські заняття					4			
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів					84			
	Усього годин					90			

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

Теми дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 1. Суб'єкти міжнародного права	Суб'єкти міжнародного права	8			2
Тема 2. Джерела міжнародного комерційного арбітражу	Джерела міжнародного комерційного арбітражу	8			
Тема 3. Особливості регулювання міжнародних торговельно-економічних спорів у міжнародній практиці	Особливості регулювання міжнародних торговельно-економічних спорів у міжнародній практиці	10			
Усього		26			2

Лекційний матеріал наведено на Порталі навчальних ресурсів інституту:
<https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=1063>

5.2. Теми семінарських занять

Теми дисципліни	Тема семінарського заняття	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 1. Суб'єкти міжнародного права	Суб'єкти господарської діяльності, їх ознаки та види.	8			2
Тема 2. Джерела міжнародного комерційного арбітражу	Міжнародний договір як основне джерело міжнародного комерційного арбітражу.	8			
Тема 3. Особливості регулювання міжнародних торговельно-економічних спорів у міжнародній практиці	Процедура вирішення спорів в рамках Світової організації торгівлі. Особливі ознаки арбітражної угоди.	10			2
Усього		26			4

Завдання до семінарських занять наведено на Порталі навчальних ресурсів інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=1063>

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з інформаційними джерелами: опрацювання законів при підготовці до семінарських занять. Вивчення основних термінів та понять рекомендованої літератури.
3. Підготовка з обраної теми доповіді, презентації.
4. Контрольна перевірка особистих знань.

Теми для підготовки доповіді «Провідні арбітражні інститути і центри»

1. Постійна палата третейського суду (PCA): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення
2. Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольма (The Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення
3. Лондонський міжнародний арбітражний суд (LCMA) (London Court of International Arbitration (LCIA)): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення
4. Арбітражна комісія Пекін (LAC): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення
5. Каїрський регіональний центр міжнародного комерційного арбітражу (CRCICA): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення
6. Арбітражний центр Мексики (CAM): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення
7. Палата національного і міжнародного арбітражу Мілан – «АРБІТРАЖНИЙ МІЛАН» (CAM): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення
8. Китайська міжнародна економічна і торговельна комісія з арбітражу (CIETAC): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

9. Німецький інститут арбітражу (ДІС): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

10. Hong Kong міжнародний арбітражний центр (HKIAC): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

11. Міжнародна торговельна палата (ICC) (ICC International Court of Arbitration)

12. Американська арбітражна асоціація / ICDR (AAA) (American Arbitration Association): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

13. Французька асоціація з арбітражу (AFA): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

14. Віденський міжнародний арбітражний центр (Vienna International Arbitration Centre): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

15. Комісія Організації Об'єднаних Націй по праву міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

16. Австралійський центр міжнародного комерційного арбітражу (ACICA): історія заснування, організаційна структура, арбітражні правила, процесуальний аналіз арбітражного рішення

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачені навчальним планом

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

8.1. Схема нарахування балів для студентів денної форми навчання

Навчальні роки	Поточний контроль (максимум 60 балів, мінімум 36)				Підсумковий контроль	Сума
	Усього	у тому числі за темами				
		Тема 1	Тема 2	Тема 3		
2019/2020	60	30	15	15	40	100

8.2. Схема нарахування балів для студентів заочної форми навчання

Навчальні роки	Поточний контроль (максимум 60 балів, мінімум 36)				Підсумковий контроль	Сума
	усього	у тому числі за темами				
		Тема 1	Тема 2	Тема 3		
2019/2020	60	30	15	15	40	100

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі форми та методи оцінювання:

Поточний контроль:

- для студентів денної форми навчання: оцінювання на семінарських заняттях, поточне тестування, виконання контрольної аудиторної роботи;
- для студентів заочної форми навчання: оцінювання на семінарських заняттях, виконання контрольної аудиторної роботи

Умовою допуску до підсумкового контролю є: 36 балів, виконання контрольної аудиторної роботи.

Підсумковий контроль:

- для студентів денної форми навчання: письмовий екзамen;
- для студентів заочної форми навчання: письмовий екзамen.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела інформації

1. Комаров В. В. Международный коммерческий арбитраж / В. В. Комаров, В. Н. Погорецкий. – Харьков : Право, 2015. – 164 с.
2. Матвійчук В. К. Міжнародний комерційний арбітраж : практикум. – Київ : КНТ, 2017. – 308 с.

10.2. Додаткові джерела інформації

3. Винокурова Л. Ф. Порядок розгляду спорів у міжнародному комерційному арбітражі / Л. Ф. Винокурова // Право України. – 2017. – № 1. – С. 79–96.
4. Гуменюк В. І. Компетенція Міжнародного комерційного арбітражу при розгляді зовнішньоторгових спорів за договірною підсудністю / В. І. Гуменюк // Право України. – 2016. – № 8. – С. 124–129.
5. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: reyestr.court.gov.ua. – Станом на 01.08.2019. – Назва з екрану.
6. Мельничук М. В. Проблеми правового регулювання виконання в Україні рішень міжнародних комерційних арбітражів / М. В. Мельничук, А. П. Сухацький // Вісник господарського судочинства. – 2017. – № 5. – С. 88–92.
7. Міжнародний арбітраж: арбітражні інституції та арбітражні суди [Електронний ресурс]: офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу: <https://www.international-arbitration-attorney.com/uk>. – Станом на 01.08.2019. – Назва з екрану.
8. Сліпачук Т. В. Практичні аспекти процесу доказування у міжнародному комерційному арбітражі / Т. В. Сліпачук // Право України. – 2015. – № 1. – С. 122–129.